

DA LI SVAKO MOŽE DA PRIMI EPIDURALNU ANESTEZIJU

Većina žena može da primi ovu vrstu anestezije, naravno pod uslovom da su konsultovale anestezijologa i ginekologa i obavile potrebne pregledе. Međutim, za određene grupe žena ovakav porođaj nije preporučljiv. Tu spadaju žene koje su alergične na anesteziju, žene koje su imale neku vrstu hirurškog zahvata na kičmi odnosno koje imaju većih problema sa kičmom, srcem ili krvnim pritiskom.

DA LI ŽENA MORA OSTATI U KREVETU NAKON PRIMANJA EPIDURALA

Budući da epiduralna anestezija uzrokuje gubitak osjećaja u nogama, žena ne može da stoji, hoda, niti da ide do toaleta. Štaviše, tokom cijelog porođaja kontinuirano se daje infuzija i nadgleda rad srca bebe, tako da majka svakako mora ostati u krevetu.

DA LI JE TRUDNICA SVJESNA KONTRAKCIJA DOK JE POD EPIDURALNOM ANESTEZIJOM

Tokom ove anestezije, kontrakcije tj. stezanja materice često se ne osjećaju, ali to nije slučaj sa naponima uz pomoć kojih se beba „izgura“ iz stomaka. Ako se epiduralna anestezija pravilno daje, majka može davati napone i time aktivno učestvovati u porođaju.

DA LI ANESTEZIJA USPORAVA PORODAJ

Nema pravila: neki porođaji se zbog primjene epiduralne anestezije odvijaju sporije, dok su drugi brži zato što je žena opuštenija. Važno je da trudnica svo vrijeme porođaja aktivno učestvuje i prati uputstva medicinskog tima koji vodi porođaj.

MINISTARSTVO ZDRAVLJA
www.mzdravlja.gov.me/ministarstvo

UNICEF CRNA GORA
www.unicef.org/montenegro

Fotografija: © UNICEF Crna Gora / Duško Mijanić

CARSKI REZ I EPIDURALNA ANESTEZIJA

Fotografije: © UNICEF Crna Gora / Duško Miljenić

CARSKI REZ

ŠTO JE CARSKI REZ

Carski rez je hirurški zahvat koji podrazumijeva rez kroz abdomen i matericu kako bi se beba rodila. Carski rez, ili "abdominalni porođaj," obavlja se u svim slučajevima kada je prirođeni porođaj rizičan ili nije moguć.

ZAŠTO CARSKI REZ

Najčešći razlozi: zastoj u napredovanju porođaja (grlić materice se ne otvara i beba ne može da prođe kroz porođajni kanal); nesrazmjera između veličine bebe i veličine i oblika karlice majke; položaj bebe (poprečni položaj, položaj u kome prednjači karlica a ne glava bebe); Placenta previa (kada posteljica pokriva prolaz iz materice ka vagini); anomalije ili izrasline koje su prepreka izlasku bebe kroz porođajni kanal; neke infekcije donjem genitalnom sistemu koje mogu da se prenesu na bebu; intrauterini zastoj rasta ploda; neke bolesti majke (Diabetes mellitus, HIV, EPH gestoza...); višeplodna trudnoća...

Ostali razlozi: manje ozbiljne forme Placente previe, koje mogu biti praćene obilnim krvarenjem; ožiljci na materici nastali uslijed prethodnih operacija; neke bolesti majke (oboljenja bubrega, srčana oboljenja, oboljenja štitne zljezde, proširene vene..); predug porođaj; "prenesena" trudnoća...

Važno: Carski rez se ne obavlja na zahjev trudnice, već samo kada postoje medicinske indikacije!

DA LI SU KOMPLIKACIJE MOGUĆE

Iako se smatra veoma bezbjednim hirurškim zahvatom, carski rez uvek nosi određeni rizik. Najčešće posthirurške komplikacije su: krvarenje, sepsa, oštećenje bubrega, urinarna infekcija, anemija i infekcija rane.

DA LI JE NAKON OBAVLJENOG CARSKOG REZA MOGUĆA NOVA TRUDNOĆA

Preporučuje se da pauza nakon trudnoće završene carskim rezom bude najmanje 18 mjeseci. Taj je period pauze za porodilju neophodan da bi se njen organizam oporavio, ali i da bi imala mogućnost da duže doji svoju bebu. Ako se u periodu od godinu dana nakon porođaja carskim rezom dogodi druga trudnoća, ona se ne računa kao najbezbjednija i svrstava se u kategoriju "visokorizičnih trudnoća."

DA LI JE NAKON CARSKOG REZA MOGUĆ VAGINALNI PEROĐAJ

Statistike pokazuju da se oko 50% pacijentkinja koje su imale porođaj carskim rezom može uspješno poroditi vaginalnim putem. Ukoliko je Vaša prethodna trudnoća završena carskim rezom, morate se obratiti za savjet izabranom ginekologu/ginekološkinji. On/a će donijeti odluku o tome da li je za Vas preporučljivo da se porodite vaginalnim putem i to uzimajući u obzir nekoliko faktora: vrsta carskog reza koji ste prethodno imali, broj Vaših dosadašnjih carskih rezova ili porođaja, veličina i položaj Vaše bebe...

EPIDURALNA ANESTEZIJA

ŠTO JE EPIDURALNA ANESTEZIJA

Epiduralna anestezija je jedan od načina ublažavanja bola prilikom porođaja, a izvodi se tako što se kontinuiranim davanjem anestetika donji dio tijela obezboli.

KAKO SE IZVODI EPIDURALNA ANESTEZIJA

Optimalno vrijeme za početak davanja epiduralne anestezije jeste trenutak kada je grlić materice dovoljno otvoren (oko 4 – 6 cm), a regularne materične kontrakcije su uspostavljene. Anestezija se daje u visini struka, na leđima (lumbalna regija). Ona se može "dopunjavati," u zavisnosti od toka porođaja. Sat ili dva nakon porođaja, anestezija gubi dejstvo i tada žena može osjetiti neprijatno peckanje duž porođajnog kanala.

DA LI JE EPIDURALNA ANESTEZIJA SIGURNA

Iako se epiduralna anestezija smatra sigurnom i za majku i za bebu, određeni rizici ipak postoje. Majčine kontrakcije mogu biti manje efektne, tako da su ponekad potrebne dodatne medicinske intervencije kako bi se pospješio tok porođaja (forceps, vakuum...). Najčešću neželjenu pojavu predstavlja iznenadni pad majčinog krvnog pritiska. To može biti opasno i za dijete, pa se zato pritisak mjeri često – nakon svake doze lijeka. Danas se i porođaj carskim rezom sve češće izvodi uz primjenu epiduralne anestezije.